

på grundval av hans egna erfarenheter och teorier. Ännu ett exempel: Löfgren rekommenderar på ett ställe symptombehandling med hänvisning till att alkoholism är ett livshotande symptom och att man inte får bli så terapeutisk att man inte bryr sig om hur det går för patienten. Men Löfgren själv visar sida upp och sida ner i sin bok att den främsta risken bland våra nykterhetsvårdare är just att de blir överbeskyddande, fixerar patienterna i deras beroende, koncentrerar sig på symptomet. Menar han bara att man inte skall nonchalera deliriumanfall, så är det ju sant men knappast värt att ödsla trycksvärta på att framhålla. Annars är det ju i flertalet fall så att den starka överkonsumtionen av alkohol pågått i många år och att det inte behöver betraktas som en katastrof om man inte får bukt med den under ytterligare några månader.

Nog bör en terapeut, tex en socialarbetare, ha rätt att bli ganska förvirrad inför Löfgrens olika rekommendationer: visa känslor; bli inte aggressiv vid återfall; betrakta alkoholsymptomet som livshotande; eftersträva en informell kontakt; stimulera patienten att ta eget ansvar, klara sig själv; och inte minst som påbröd på allt detta: att patienten måste dunsa i botten innan han beslutar sig för en förändring. Om allt detta kan sägas att taget var för sig är det nog bra, men helhetsbilden blir förvirrad. Det är visserligen sant att man inte kan handleda människor i psykoterapi genom någon slags handboksmetod, utan måste syssla med rekommendationer, dra upp ramar, ge exempel. Men för att en sådan metod inte skall framstå som motsägelsefull och förvirrande måste man gå mer grundligt till verket än Löfgren velat göra denna gång. Hans lapidariska anteckningar om behand-

ling kommer nu som en västgöta-klimax på en i övrigt fyllig framställning och kan förta intrycket: "var det med detta han ville ersätta alla våra beprövade metoder?!".

Som litterär kompositör lämnar väl Löfgren något i övrigt att önska. Dispositionen av boken är ganska rörig och upprepningar förekommer, som man ej alltid förstår meningen med. Han har en irriterande vana att bryta mot de regler man fick lära sig i skolan om svensk uppsatsskrivning och som sitter djupt i varje fall i min egen generation. Löfgrens metod att systematiskt syfta på rubriken i ett stycke är störande, tycker jag, och hans sätt att mishandla Runeberg (s 103) i ett försök till citat är hemskt. Att sedan skriva en så tjock bok — som ingen läsare kan sträckläsa utan som man har på nattduksbordet under en längre tid — utan en upprykande sammanfattning är att göra sig själv en otjänst. Nu slutar han i stället med ett av bokens mest perifera partier, en liten stump om "alkoholister som aldrig supit".

Det är ju detsamma som om jag skulle sluta nu, efter en serie av kritiska anmärkningar mot en bok som jag beundrar och betraktar som ett standardverk nu och i många år för alkoholistvården i detta land: i den mån jag har inflytande har jag inom en sektor från vädjande till beordrande verkat för att nykterhetsvårdsfolk skall läsa och diskutera denna bok: den som kan gå oberörd från läsningen och fortsätta att nära alla fördomar om alkoholismens särart och mystik — den har satt ett rekord i terapiresistens.

Lars Bremberg

I dagens frågor

Red.: Sten Söderberg

Finns någon kompetent?

Generalsekreteraren i FN U Thant beskrev nyligen i ett uppmärksammat tal sin efterträdare:

Jag är övertygad om att min efterträdare bör vara en man, som kan blicka in i framtiden mot en global lösning av alla de problem vi står inför. I vår värld där alla inbördes är beroende av varandra, spelar det ingen roll från vilken kontinent eller vilket land han kommer, bara han har integritet, kompetens och förmåga att se framåt och göra denna organisation till ett verkligt effektivt instrument för fred, rättvisa och framsteg.

Han skall vara opartisk, utan att för den skull vara neutral. Han skall vara lyhörd för rörelser och strömningar i världsoptionen, i synnerhet vad gäller ungdomen, men han måste ha medlemsregeringarnas förtroende, och bland dem är — jag behöver knappast nämna det — genomsnittsåldern åtskilligt högre. Han bör ha politisk överblick och myndighet, takt och oberoende. Han måste vara övertygad om nödvändigheten av den enskilda människans värdighet som motvikt till opersonliga nationella krafter och särintressen. Han bör ha sinne för proportioner och ett humör som skyddar honom mot bitterhet och frustrationer samt den ständiga strömmen av obehagligheter och ofta orättvis kritik.

Posten som generalsekreterare är inte det omöjligaste arbetet i världen, även om det förvisso är ett av de svåraste. Men det är utan tvivel ett av de mest givande.

Tyckarnas tryck

Ur en artikel om Biståndsarbetaren och tyckartrycket i Sidans tidskrift *Rapport* (nr 9/71), skriven av avdelningschefen Torgil Ringmar, citeras följande tänkvärdheter:

Den som ger sig ut som biståndsarbetare måste räkna med att bli utsatt för hårt tyckartryck. Det kommer från olika håll och kan kännas besvärande för den oförberedde. Kanske en genomgång av våra vanligaste tyckargrupper kan vara till någon hjälp.

Först har vi *hemmatyckare*. Det är en stor och brokig skara. Dit hör antropologer, sociologer och ideologer. De sistnämnda tycker mest och högst. För dem sönderfaller världen i progressiva och reaktionära stater. Det värsta man kan ta sig till enligt dessa tyckare är att bli biståndsarbetare i ett land med en gammal kejsare som anses sitta i toppen på en feodal pyramid. Att jobba där är botten och på gränsen till förräderi.

Nästa grupp är *fälttyckarna*. De flesta av dem är biståndsarbetare och måste anses vara sakkunniga och värda att lyssna på. Men här lurar faror. En del har inte orkat med att förverkliga vad de föresatte sig före utresan. Tumregeln skulle vara att studera och analysera en situation och ett förhållande innan man reagerade. Alltför ofta kom regeln att vändas upp och ner. Runt om fanns också färdiga reaktionsmönster att ansluta sig till. Studiet av verkligheten kom i andra hand och fick till syfte att bevisa det riktiga i vad man lärt sig av andra att tycka.

Så har vi *SIDA-tyckarna*. Det är rimligt att utgå från att det hos dem finns sakkunskap bakom orden. Den måste till i många sammanhang. Den behövs för att tolka yrkeskraven i beställningar av fältpersonal. Den krävs vid urvalet av sökande till fältbefattningar. Den måste styra valet av material och metoder vid inträning av biståndsarbetare.

Men SIDA-tyckarna utgör inte någon homogen grupp. Här finns inslag av hemmatyckare och fälttyckare. Inte alltid är det den längsta och mest tillförlitliga erfarenheten som slår igenom. Tyckartrycket från SIDA kan nog

förefalla kompakt men har ibland ett bräckligt underlag.

Till sist kommer *självtäckarna*. De utgår från att en verklighet med människor i aldrig går att helt fånga in med strukturer och etiketter. Individerna med sitt irrationella sätt att tänka och handla tittar alltid fram någonstans och bjuder den fantasifulle idel nya möjligheter där rekommenderade handgrepp missar. Självtyckarna producerar ett värdefullt mottryck mot de andra tyckargrupperna. De skapar svängrum för biståndsarbetaren och förutsättningar för ett fruktbart utvecklingsarbete. SIDA bör vårda sig om självtyckarna.

Storfond för forskning om arbetarskydd

Arbetarskyddsstyrelsen har för detta budgetår delat ut 145 000 kr i bidrag till organisationer, som har utbildning och information om arbetsmiljön på sitt program. Arbetarnas bildningsförbund har fått 30 000 kr, Föreningen för arbetarskydd 20 000, Föreningen Skogsbrukets arbetarskydd 30 000, Göteborgs arbetarskyddsförening 5 000, Jordbrukets skyddspropaganda 30 000 och Röda korset 30 000 kr.

De bidrag arbetarskyddsstyrelsen nu delat ut ingår i en delpost på 400 000 kr styrelsen har för information. Från årsskiftet inrättas en fristående arbetarskyddsfond, som beräknas kunna dela ut 20 miljoner kr om året till forskning, utbildning och information på arbetarskyddets område.

Maskinbullret kan dämpas

— Skall maskiner behöva bullra i framtiden? Frågan ställdes av professor Gideon Gerhardsson vid en konferens om buller anordnad i Stockholm av Riksföreningen mot buller, refererar *Arbetsgivaren* (nr 20/71).

Svaret på frågan blev att maskinerna inte skall behöva bullra i fortsättningen, men att man då måste hitta på acceptabla alternativ som inte bullrar. Sannolikt kommer dock maskiner att väsnas under lång tid framöver. Och det mer än vad som är nyttigt för mänskligheten om man inte är beredd att radikalt omvärdera maskinernas grundläggande egenskaper.

— Bullret är en del av det pris vi får betala för vår välståndsökning. Vill vi på allvar reducera bullret från våra maskiner får vi också vara beredda att betala ett ganska betydande pris för det, sade hr Gerhardsson.

— Det är idag omöjligt att i detalj ange hur mycket dyrare mera tystgående maskiner blir jämfört med de nuvarande. Men kan man acceptera en viss effektminskning och sätta in åtgärderna på planeringsstadiet ligger kostnadsökningar för att komma under hörselskadegränsen intill maskinen någonstans mellan 1 och 10 proc av produktpriset.

Oljeraffineringen i Sverige och miljöfaran

Civildepartementet har i serien förarbeten för fysisk riksplanering publicerat promemorian "Oljeraffinaderier i Sverige 1970—2000", utarbetad av civilingenjör Gunnar Sedvallson i samarbete med Svenska Petroleum Institutet (SPI). Anläggningar för raffinering av råolja tillhör de industrier som under de närmaste decennierna väntas resa betydande anspråk på fysiska resurser eller ha betydande omgivningspåverkan. I promemorian redovisas bedömningar av situationen på lång sikt vad gäller tänkbart antal oljeraffinaderier samt oljeraffinaderiers lokaliseringskrav och miljöpåverkan.

En bedömning av möjlig förbrukning av petroleumprodukter (exklusive gasnafta) fram till år 2000 har utförts av SPI.

Enligt dessa bedömningar kan förbrukningen av petroleumprodukter i Sverige komma att upp-

gå till 50 miljoner m³ år 1980 och till mellan 83 och 89 m³ år 2000.

Av den svenska förbrukningen av petroleumprodukter har hittills endast en mindre del raffinerats i Sverige. SPI räknar med en högre andel i framtiden av följande skäl:

ökad svårighet att på kontinenten finna nya platser där tillstånd kan erhållas för raffinaderier eller utbyggnad av dessa för framställning av produkter som förbrukas inom andra länder,

den ökade storleken på råoljetankers som gör de relativt goda hamnförutsättningarna i Sverige attraktiva,

den ökande svenska förbrukningen av petroleumprodukter som möjliggör utnyttjande av stordriftsfördelar vid raffinering.

Vid uppskattningen av den möjliga produktionen räknar SPI med att c:a 60 proc av de inom landet förbrukade petroleumprodukterna eller c:a 30 miljoner m³ (c:a 26 miljoner ton) år 1980 raffinerats inom landet och 60—100 proc eller 50—89 miljoner m³ (42—76 miljoner ton) år 2000.

Av referatet i *Från departement och nämnder* (20/71) att döma har miljöfaran behandlats tämligen i förbigående. Först sedan det har förutsåtts att antalet raffinaderier år 2000 kommer att uppgå till 4—7 enheter (det blir i så fall jätteanläggningar) kommer motvärderingen fram i några tama meningar.

Emissioner till luft och vatten, tung trafik till lands och till sjöss samt anläggningens storlek i landskapet kan väntas medföra relativt stor omgivningspåverkan.

Bland emissionerna torde utsläpp till luften av 1—11 ton svaveldioxid per timme ge upphov till de största problemen, heter det i promemorian.

Undersökningar vid befintliga raffinaderier har visat att utsläppen av luktande ämnen kan vara besvärande för befolkningen på upp till en mils avstånd från ett raffinaderi.

"Omgivningspåverkan" är förvisso en elegant eufemism för "miljöförstöring" och ordet "besvärande" är ett verkligt under-

statement. Detta är sannerligen en förskönande "oljemålning" av en situation som redan idag är oroande intill katastrofhot. Den relativt miljövänliga naturgasen tycks tyvärr inte väcka de centraldirigerande myndigheternas intresse.

PVC — en ny fara i hemmen

Försäkringstidningen 8/71 ägnar flera artiklar åt de skador som kan uppstå genom PVC-plasten. Den ingår i diskorgarna och inredningen i diskmaskiner. Om PVC förbränns i maskinen — överhettning efter torrkokning — så bildar kloten i plasten tillsammans med luftfuktigheten saltsyra. Denna tar sig i ångform in i varje skrymsle i bostaden och vållar korrosion på alla metallföremål. Naturligtvis kan den också vålla svåra personskador.

Tidningen redogör för ett fall där den första skaderegleringen slutade på ett par tusenlappar men den slutliga räkningen på 100 000-tals kronor.

"I dag vet försäkringsbolaget att det hade varit billigare att bygga ett nytt hus än att reparera det skadade. Men det visste man inte när skadan anmäldes..."

Själva diskbanken innehöll ej mer än ett kilogram polyvinylklorid, men det räckte för att förstöra ett helt hem!

Kliniska farmaceuter avlastar sjukhusjobb

— Om farmaceuten delar ut läkemedel till patienterna på avdelningen så kan sköterskan få mer tid att ägna sig åt patientvård. Nu går en fjärdedel av sköterskans tid åt till läkemedelshantering — något som hon egentligen inte är utbildad till. Detta framfördes av dem som vill att klinisk farmaci skall tillämpas i Sverige.

Så hette det i ingressen till *GHT:s* reportage från ett sympo-

sium, ordnat på Svenska mässan i Göteborg av Sveriges farmaceutförbund. Deltagare var utöver farmaceuter läkare, sjuksköterskor, sjukhusadministratörer etc.

Begreppet klinisk farmaci är ett ganska nytt tillskott till den svenska ordfloran. En del av tiden under symposiet ägnades åt att definiera uttrycket.

I korthet innebär klinisk farmaci ett ökat samarbete inom vårdteamet — läkare, sjuksköterskor och farmaceuter — för att kunna utnyttja läkemedlens terapeutiska värde, framgick det.

För farmaceuternas del utökas verksamhetsfältet så att de sköter distributionen av fördelade läkemedelsdoser till patienterna på avdelningen. De skall utföra tillsatser till infusionslösningar, delta i sjukhusronder, föra läkemedelsjournal, bevaka patientens läkemedelsbeteende m m.

Tanken är att farmaceuten som en del av vårdteamet skall hålla de övriga informerade om läkemedlen och dess användning efter varje aktuellt patientfall. Läkaren får ett stöd i den kontinuerliga förskrivningen och läkemedelskontrollen. Sjuksköterskan avlastas den tidsödande läkemedelsdoseringen till varje patient och får mer tid att ägna åt direkt patientvård. Specialisterna skall inte längre arbeta under mottot "sköter du ditt så sköter jag mitt".

I Sverige har klinisk farmaci ännu inte vunnit tillämpning i någon större utsträckning. Viss försöksverksamhet har bedrivits vid Vasa sjukhus—Svartedalens sjukhem i Göteborg. Mönstret och de största erfarenheterna finns i USA.

"Könsbyte" underlättas i ny lag

— I framtiden ska de transsexuella människorna själva få bestämma vilket kön de vill tillhöra!

— Vi håller på att lägga fram en proposition till ny lag, som vi i Sverige nog blir först i världen med, säger Ulf Nordensson, till *Arbetet* 29.10.71.

Och med transsexuella människor menar man bland annat så-

dana, som officiellt föds med ett kön, men som i sin tillvaro upplever sig tillhöra det motsatta. Med transsexuella menar man också sådana människor som föds med vissa drag av maskulin eller feminin karaktär, men som sedan under uppväxttiden kanske utvecklas i en riktning mot det motsatta könet.

— Visst har det förekommit operationer, mer eller mindre lyckade, där människor "bytt" kön och efter mycket krångel också i några fall fått ändra sitt förnamn. Men nu ska alltså denna möjlighet skrivas in i lagen och det ska inte vara krångligt för någon man, som tex är lika mycket kvinna eller visar och upplever sig som en människa av annat kön, att också rent folkbokföringsmässigt få ändra på sin köns-tillhörighet. Detta innebär alltså att uppgifterna i kyrkobokföringen också ändras och att vederbörande får ett nytt folkbokföringsnummer.

Det lär inte bli några större svårigheter för en person att byta kön sedan den nya lagen genomförts. Den beräknas träda i kraft nästa år.

Det blir Socialstyrelsen som fattar beslut i dessa frågor och man räknar med att den nya lagen inte ska behöva innebära några komplikationer, för den som bevisligen inte visar ett "normalt beteendemönster" inom sitt officiella kön.

Färe invandrare

Tillskottet av invandrare under de tre första kvartalen i år är det lägsta som noterats för motsvarande tid sedan 1959. Nettotillskottet utgjorde 2 840 personer medan motsvarande antal under samma tid förra året var 35 110, meddelar Ams tidning *Arbetsmarknaden* (34/71).

Det är främst invandrare från de nordiska länderna som minskar i antalet. Finländarna flyttade hem i större utsträckning än någon annan nationalitet, men så utgör de ju också mer än hälften av våra invandrare.

Det kan inför dessa uppgifter vara skäl att minnas att alla problem i samband med invandrarna kvarstår: Deras språkundervisning, information om och anpassning till det svenska samhället etc.

Mellanölet och ungdomen

Alkoholpolitiska utredningen (APU) har överlämnat sitt delbetänkande "mellanölsfrågan" till finansministern. Inte oväntat siktar det till stor del in sig på ungdomen och utmynnar i att affärerna inte skall få sälja mellanöl till ungdomar under 18 år och att all försäljning skall ske över disk. I betänkandet heter det bl.a.:

Mellanölsfrågan framstår som ett ungdomsproblem. Det missbruk som förekommer bland äldre synes inte vara av den omfattningen att det bör föranleda att mellanölsfrågan bryts ut till särbehandling bara för dess skull, förklarar utredningen.

När det gäller mellanölet och ungdomen bör enligt APU:s mening målet för alkoholpolitiken vara att uppnå att någon konsumtion av betydelse ej förekommer i de yngre tonåren eller tidigare samt att eventuella konsumtionsvanor utvecklas så att storkonsumtion och vanemässigt bruk motverkas.

Det missbruk av mellanöl som förekommer bland ungdomen kan böttna i sociala missförhållanden eller liknande orsaker — olyckliga hemförhållanden, anpassningssvårigheter i skola eller arbete, självhävelsebehov, brister i fråga om aktiverande fritidssysselsättning inom orten etc — som det kan vara mycket svårt att komma till rätta med.

Genom att försvåra åtkomsten av mellanöl utan att undanröja de bakomliggande orsakerna till missbruket riskerar man att detta kanaliseras till andra medel, vilkas verkningar kan vara allvarigare än mellanölet, anser utredningens majoritet. Man kan vidare inte utesluta en viss langning av öl. Dessutom ligger det mycket i uppfattningen att olägenheterna i första hand bör mötas med undervisning och ökad information i övrigt. Dessa invändningar är viktiga.

Samhället bör söka undanröja de djupare liggande orsakerna till missbruket och information och undervisning bör användas för att förebygga olägenheterna.

"Direkt verkande medel"

APU finner emellertid att missbruket bland ungdomen fått en

sådan omfattning för närvarande att samhället inte kan underlåta att ingripa med mera direkt verkande medel för att söka komma till rätta med missförhållandena. Härvid ligger det närmast till hands att söka minska konsumtionen bland ungdomen genom att begränsa mellanölets lättillgänglighet. Att tillgängligheten har betydelse för totalkonsumtionens storlek är väl belagt liksom att det kan finnas ett samband mellan totalkonsumtionens storlek och skadefrekvensen.

Vid valet av åtgärder bör man dock nalkas frågan med en viss försiktighet, säger utredningen. Ett skäl härför är ovissheten om problemens omfattning, ett annat är att de hittills vunna erfarenheterna av mellanölsförsäljningen knappast är tillräckliga för att man skall kunna besvara frågan om det under denna tid ändrade dryckesmönstret på längre sikt kan bidra till att bryta sprittraditionen i landet. Även mera allmänt sett synes det lämpligt att i första hand pröva huruvida inte åtgärder av mera begränsad räckvidd skulle vara tillfyllest för att vända utvecklingen.

APU har funnit skäl att i detta sammanhang diskutera för- och nackdelar med ett stort antal åtgärder.

Till de ingripanden som APU fn inte vill förorda hör genomförandet av försäljningsförbud, försäljning enbart i systembutiker eller kommunalt kontrollerade butiker, förstatligande av bryggerinäringen, skärpta skattepolitiska åtgärder, begränsningar av reklamen och sänkning av ölets alkoholhalt.

I stället föreslår APU utifrån den tidigare angivna målsättningen att åtgärder vidtas som direkt tar sikte på att begränsa mellanölsmissbruket bland ungdom.

Cigarettreklamen

TCO-tidningen (18/71) refererar och kommenterar den uppmärksammade aktionen mot cigarettreklam:

Marknadsrådet har avgjort tre mål om cigarettreklam. Utslaget blev fällande i alla tre ärendena och marknadsrådet förbjuder respektive bolag att vid vite av

100 000 kr i sina annonser använd-
da visst bildmaterial.

Till alla tre målen har marknadsrådet knutit ett generellt förbud mot att i cigarettreklamen använda såväl mänskliga modeller som lockande bildmiljöer över huvud taget. Marknadsrådet anser för övrigt att cigarettreklamen bör begränsas till att cigarettpaketet eller cigaretterna visas upp mot en neutral bakgrund.

Cigarettreklamen får alltså i framtiden arbeta med mycket begränsade möjligheter. Det är inte att beklaga eftersom cigarettrökning innebär stora hälsorisker. Människor bör rimligtvis inte av reklamen stimuleras till att göra något som skadar deras hälsa.

De döva och fackföreningarna

En kurs för döva fackföreningsmedlemmar har nyligen avslutats på LO-skolan i Åkers-Runö. Denna kurs som omfattade en vecka har tillkommit helt på LO-s eget initiativ och detta är mycket glädjande. Vad som gläder en ännu mer är att det skall bli flera liknande kurser, skriver Lars Kruth i *Kontakt*, organ för döva och gravt hörselskadade (13/71). Kruth är studiekonsult i Sveriges dövas riksförbund.

Undertecknad var med en kväll under kursen då man diskuterade olika problem som hade både med facket och de dövas allmänna sociala situation att göra. Kursledaren framhöll att man sänt ut meddelande om kursen till samtliga fackföreningar i landet med uppmaning att de skulle ta kontakt med sina döva medlemmar. Nu fick kursen 24 deltagare och det tyckte man var för litet. Att det inte blev flera beror nog på att kontakten mellan de döva och fackföreningen är dålig och det av det enkla skälet att de döva medlemmarna går ej på mötena där de inte kan följa med utan tolk. Nu skulle man givetvis kunnat få betydligt flera deltagare om man gått via SDR-Kontakt och lokal-föreningarna för döva. Detta var man också medvetna om på LO, men man menade att de lokala fackföreningarna skulle bli medvetna om sina handikappade med-

lemmars problem och själva ta kontakt med dem. Den tanken anser jag vara fullt riktig.

Sen min egen tid som kassör i en träavdelning vet jag att medlemmarna sällan går på fackföreningsmötena. De flesta kontakterna avdelningsledarna behöver sker på verkstadsgolvet och man samlas i små grupper och diskuterar olika fackliga problem och där står de döva som regel utanför. Hur underligt det än låter så råder en ganska konservativ ordning i det fackliga föreningsarbetet. Man kör i gamla invanda fotspår och drar sig för nya former av medlemskontakter. Under sådana förhållanden är det inte så konstigt att antalet deltagare ej blev så stort på den första LO-kursen för döva.

Malmö ger plats åt 190 utvecklingsstörda

I somras tog omsorgsstyrelsen i Malmö i bruk sin nya anläggning för psykiskt utvecklingsstörda barn. Anläggningens åtta byggnader innefattar ett daghem, fem differentierade boningshus om sammanlagt tio avdelningar, administrationsbyggnad med restaurang, kontor, mottagningsrum för läkare, tandläkare m. fl. och samlingshall samt skolbyggnad med träningskolmjligheter för 80-talet barn. Omsorgsstyrelsen har fått ändamålsenliga vård- och skolplatser för barn på Pilängen och kompletterar därmed den etapp, som byggdes för fem år sedan. Allt som allt finns här vårdmöjligheter för 190 personer i dag- och nattvistelse.

Anläggningen, som sammanlagt har kostat lite över 14 miljoner kronor, betecknas som mönstergill. Men det är kanske skäl att dröja med betygssättningen tills erfarenheterna är större.

Överorganisation bland handikappade?

Det finns uppemot trettioåttio olika handikapporganisationer i landet. De handikappade har organi-

serat sig efter handikappets art. Och det är alltså det som är orsaken till att vi fått denna enorma flora av organisationer, kons-taterar *Socialförsäkring* (9/71) i en artikel under rubriken "Bättre samordning av service för handikappade".

För den som haft lyckan i tillvaron att slippa något mera utpräglad handikapp kan det förefalla lite märkligt att man organiserar sig efter handikappets art. Man kan tycka att det faktum att man är handikappad borde vara den viktigaste samarbetsorsaken, inte det att man är blind, hörselskadad, rörelsehindrad eller hur man nu drabbats. Så är det tydligen trots allt inte. Eller är det helt enkelt så att det är andra saker, som från början gjort att organisationsfloran blivit som den är. Och att man sedan inte förmått reda ut den.

Handikapporganisationernas centralkommitté (HCK) är på sitt sätt ett surrogat för en enhetlig handikapporganisation. Naturligtvis kan man också se HCK som ett de handikappades LO och de olika handikapporganisationerna som motsvarigheter till de fackförbund som LO omfattar. Motsvarande jämförelse kan göras med TCO. Men jämförelsen med det fackliga området haltar avsevärt. Och i varje fall för en utomstående betraktare förefaller det som om mycket borde kunna göras avsevärt annorlunda. Den ymniga tidsskriftsflora man kostar på sig ger väl utrymme för stora rationaliseringsmöjligheter?! Varför gör man inte allvarliga försök att skaffa sig ett gemensamt centrum i likhet med exempelvis "statstjänstemännens hus" i Stockholm, där en rad tjänstemannaorganisationer på det statliga fältet bor som "storfamilj". Man har gemensam telefonväxel, gemensam lunchrestaurang, gemensamma sammanträdeslokaler, gemensam skrivcentral osv.

Samhällets stöd åt de handikappade skall enligt en utredning samordnas. Det dröjer kanske innan det blir klart. Under tiden kan det finnas skäl för "mottagar-sidan" att se om sitt hus.

Handikappade på Nordkalotten

Nordkalotten är ett enormt glesbygdsmråde. Handikapporganisationernas Centralkommitté förlade en konferens till Tornedalens folkhögskola för att se om inte gemensamma lösningar kan finnas på de handikappades problem inom detta tre-riks-område.

Åtskilliga av de problem som varje enskilt land och varje handikapporganisation brottas med kan lösas genom gemensamma aktioner. Sådana frågor är t ex kommunikationerna och den skyddade verksamheten.

Vid konferensen diskuterades ingående de sysselsättningssvårigheter för handikappade som föreligger i hela nordkalottområdet. Man diskuterade också möjligheterna för de nordiska handikapporganisationerna att inrätta ett gemensamt fritids- och rekreationscentrum. Konferensen beslöt att tillsätta en kommitté med två ledamöter från vardera Sverige, Finland och Norge med uppdrag att utreda frågan om ett fritids- och rekreationscentrum vid Bottenviken.

Konferensen tog också upp frågan om rehabiliteringen och hävdade att en väsentlig förutsättning

för en positiv utveckling av verksamheten är att handikappade på arbetsvårdsverkstäder tillförsäkras en rimlig minimilön. Ett system som automatiskt reducerar pensioner och sociala förmåner då man har inkomst av arbete hindrar många att bidra till sin försörjning genom egna arbetsinsatser. Konferensen ansåg att denna fråga måste lösas i samråd med fackföreningsrörelsen, för att förhindra uppkomsten av nya låglönegrupper. Man beslöt också att respektive handikapporganisation ska tillskriva regeringarna i ärendet.

Om en rullstol går sönder . . .

Information om rehabilitering, *Handikappinstitutets tidskrift* har i nr 4/71 en indignerad inledande artikel som här återges i sin helhet:

"En bilreparation tar oftast en dag — tar den två blir kunden förbannad". Detta enligt utsago från bilbranschen. En reparation av en el-rullstol eller en fjärrstyrningsapparat för en gravt handikappad kan ta veckor.

En bil är för en ordinär bilförare ett alternativ till att utnyttja allmänna kommunikationer eller annat färdmedel. En el-rull-

stol eller en fjärrstyrningsapparat saknar ofta alternativ.

Man skall inte tala alltför högt om vårt handikappvänliga samhälle så länge nuvarande förhållanden tolereras.

En annan aspekt: Om någon skulle påstå, att i landsting X sockersjuka inte får tillgång till insulin eller att i landsting Z patienter med lunginflammation inte får tillgång till antibiotika, skulle uppgiften avvisas som absurd.

Minst lika absurd borde det vara att påstå, att för närvarande svårt skadade och handikappade medborgare ligger i sina hem med oanvändbara rullstolar och utan tillgång till specialapparat, som kunde återge vederbörande många funktioner. Men att denna absurditet är verklighet får vi gång på gång bekräftat. För några dagar sedan påträffade tekniker vid Handikappinstitutet en ung man med ett uppenbart oskadat intellekt och fortfarande med intresse för omvärlden, som drabbats av en svår förlamningssjukdom, som i stort sett lämnat endast bröstmuskulaturen någorlunda oskadad. Praktiskt taget all annan rörelseförmåga hade bortfallit. Till och med svårigheter förelåg att få fram talet med hörbar styrka. Allt som fanns av hjälpmedel var en rullstol, som var obrukbar därför att den han-

EKONOMI OCH VÄLFÄRD -

Inlägg i socialvårdsdebatten

Innehåller föredragen och anförandena liksom block- och grupp rapporterna vid FSS' konferens 23—25 september 1971. Den beräknas föreligga i bokform i mitten av december till en kostnad av 15 kronor jämte portokostnader.

Var god sänd in talongen till FÖRENINGEN SVERIGES SOCIALCHEFER, Box 8085, 200 41 MALMO 8

.... ex Ekonomi och välfärd — inlägg i socialvårdsdebatten pris kr 15 exkl porto

Namn

Adress

Postnr

Postadress

Betalning genom faktura/postförskott

Klipp

dikappade inte kunde hålla sig kvar. Denne unge man bodde hos släktingar, som var både villrådig och besvärade av sin uppgift.

Här ligger alltså en svensk medborgare utan möjlighet att välja vistelseort och utan möjlighet att utföra någon av honom själv bestämd funktion. Utan en anpassad rullstol, utan den apparatur, som kan möjliggöra manövrering av telefon, radio, TV. Utan möjlighet att använda apparatur för att efter egen vilja öppna sin dörr eller hålla den stängd. Utan apparat som förstärker hans tal.

Detta är lika absurt — nästan mer absurt — än om han inte fått antibiotika mot en infektion.

Det är nödvändigt, att snarast en lokal hjälpmedelsservice åt handikappade byggs ut i stora drag enligt de förslag Handikappinstitutet lade fram redan i slutet av 1969.

Upphandling av handikapphjälpmedel

Statens insatser för anskaffande av kostnadsfria hjälpmedel åt han-

dikappade har på tio år ökat från 8 milj kr till ca 120 milj kr. Landstingens omkostnader för utlämnande av dessa hjälpmedel har också ökat i snabb takt. Detta framgår av ett betänkande om hjälpmedelsverksamhetens organisation som överlämnats till socialminister Sven Aspling av en särskilt tillkallad arbetsgrupp.

Hjälpmedelsverksamhetens ändamål är att förse handikappade med de hjälpmedel de behöver i det dagliga livet. Listan över kostnadsfria hjälpmedel upptar flera hundra artiklar. De flesta hjälpmedlen förekommer dessutom i olika typer och utföranden. Arbetsgruppen framhåller att den tekniska och medicinska utvecklingen och det ökade utbudet av hjälpmedel ställer allt större krav på en rationell organisation för att tillförsäkra de handikappade goda hjälpmedel. Gruppen föreslår att socialstyrelsen förstärks med ett särskilt hjälpmedelsråd för bla policyfrågor. För att rationalisera den starkt splittrade inköpsverksamheten föreslår gruppen att en statlig upphandlingsnämnd för

handikapphjälpmedel inrättas. Nämnden bör tillsammans med Handikappinstitutet medverka i utvecklandet av nya hjälpmedel.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparings

Försäljningsavd.:

Tel. 67 36 50 — 67 76 75 — 67 76 81
Karlavägen 89 — Stockholm Ö

socialmedicinsk tidskrift -kontrollerad upplaga

Prenumerationspris: (inklusive moms.)

Helår kr 40, halvår 25

Studera helår kr 20.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år
(1 per månad utom juli och augusti).

Lösnummer kr 5. (exkl. moms.) Dubbel-nr och
Special-nr högre pris.

Atergivande helt eller delvis av originalartiklar ur **smt**
utan angivande av källan förbjödes.

Utgivningsplan 1972

Nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Utkommer	24/1	25/2	27/3	24/4	23/5	26/6	25/9	23/10	27/11	18/12
Sista manus- skriptdag för annonser	21/12	26/1	24/2	21/3	19/4	24/5	24/8	21/9	26/10	16/11
platsannonser	5/1	5/2	5/3	1/4	5/5	7/6	3/9	6/10	5/11	1/12

Annonsavdelning:

Red. Nils Byttner, Strandliden 60, 162 04 Vällingby.
Tfn 08-38 52 99, 38 77 58.

Annonspriser:

Omslagets andra sida kr 550, omslagets fjärde sida
kr 650,

helsida kr 500, halvsida kr 300, kvartsida kr 175
mm-pris kr 1:50 per enkel spalt, 70 mm.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm,
sidans bredd (2 spalter) 150 mm.